

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен “доктор” по: област на висше образование 3.0. «Социални, стопански и правни науки», професионално направление 3.8. „Икономика”, научна специалност „Организация и управление на производството”

Автор на дисертационния труд: ХАЙК ТАКВОР ГАРАБЕДЯН, докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг” при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „ВЛИЯНИЕТО НА ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ПЧЕЛАРСКИЯ СЕКТОР В БЪЛГАРИЯ“

Рецензент:

Доцент д-р Теодора Орфеева Паришева-Стоева, 3.0. „Социални, стопански и правни науки”, 3.7. „Администрация и управление”, Организация и управление на производството, определена за член на научното жури със заповед № РД-16-99/11.02.2022 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Представеният за становище дисертационен труд представлява подробно изследване на редица основни теоретични и практически въпроси, свързани с управлението и развитието на пчеларския сектор, както и влиянието на Общата селскостопанска политика (ОСП) за постигането на секторна конкурентоспособност.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Основната цел на дисертационното изследване е да анализира ролята на ОСП в управлението и развитие на пчеларския сектор.

С оглед постигане на поставената основна цел се решават следните изследователски задачи:

- Изясняване на същността на пчеларството като обект на влияние от страна на ОСП;
- Изясняване на финансовите инструменти на ОСП за подпомагане на пчеларството като бизнес модел за реализиране на направените инвестиции;
- Установяване на състоянието и тенденциите на развитието на сектор „Пчеларство“, в контекста на ОСП;
- Оценка и анализ на сектора преди програмите на ОСП и след това за периода 2007-2020г.;
- Дефиниране на препоръки за подобряване на ОСП за новия програмен период.

За доказване на концептуалната теза в процеса на изследването се използват следните методи: системен анализ; индексен метод; статистическите методи – дескриптивна статистика, t-критерий, еднофакторен дисперсионен анализ, хи квадрат анализ и метода на множествените сравнения.

Емпиричната информация за изследването е осигурена и от извадкови анкетни проучвания и дълбочинни интервюта, проведени на ниво предприятие по изготвени от автора анкетни карти. При обработката на емпиричната информация е използван специализираният програмен продукт SPSS и статистически пакет на MS Excel.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е изложен във въведение, шест глави и заключение, разположени на 131 страници, използвана литература и приложения. Изследването е онагледено с 38 фигури и 2 таблици. Трудът е добре структуриран и включва всички необходими елементи. Като обем, структура, библиография и емпирични приложения, дисертацията отговаря на изискванията на *Закона за научните степени и звания*.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

В настоящото изследване реализирането на възможностите стъпва на силните страни на пчеларските стопанства. Въпреки това е уместно да се посочи, че налагането на собствена търговска марка, конверсията на производството в биологично създава бизнес дейности, изискващи големи по размер инвестиции, които са съпроводени от висок риск. Слабото влияние на дребните производители върху изкупната цена, високите производствени разходи, определени от бързите темпове на нарастване на цените на ветеринарно-медицинските препарати и услуги и наложилото се сред тези среди нежелание за коопериране поставят значителни органичния за бъдещото развитие на пчеларските стопанства. Ето защо и броят на тези стопанства ще остава голям и в бъдеще и решенията за тяхното оцеляване трудно може да се дадат. Една от възможностите за развитие в стопанствата в сферата на биологичното производство на пчелни продукти са така наречените съвместни инвестиции, които се предвиждат в новата програма за развитие на селските райони.

Резултатите от експертната оценка показват още, че най-значими възможности пред пчеларските стопанства са:

- Тенденцията на увеличаване на търсенето на био продукти на пазара;
- Утвърждаване на местните марки пчелни продукти;
- Финансовата подкрепа на държавата за развитието на сектора.

5. Приноси на дисертационния труд.

В дисертационния труд могат да се откроят следните приноси с научен и приложен характер:

- Изяснена е същността на пчеларските стопанства в контекста на Общата селскостопанска политика (ОСП);
- Изяснена е същността на подкрепата на ОСП за развитието на пчеларския сектор;
- Разработена е обективна методика за анализ и оценка на влиянието на ОСП върху развитието на пчеларските стопанства
- Установено е влиянието на ОСП върху развитието на пчеларските стопанства както и върху сектора;
- Идентифицирани са нуждите на пчеларските стопанства в условията на ОСП.

6. Критични бележки и въпроси.

Нямам критични бележки към работата на докторанта.

7. Публикувани статии и цитирания.

ХАЙК ТАКВОР ГАРАБЕДЯН има четири /4/ статии, в които участва като автор:

1. Borisov, P., **H. Garabedian** (2020). THE IMPACT OF THE PRODUCT STRATEGY ON THE MARKET SHARE. THE CASE OF BULGARIAN WINERIES. Journal of Bio-Based Marketing, vol.2/2020, 42-51, ISSN 2683-0825
2. Borisov, P., **H. Garabedian** (2020). EFFECTS OF THE APPLICATION OF THE CAP ON THE DEVELOPMENT OF BEE FARMS AND PROFILING OF THEIR NEEDS IN THE FUTURE. Journal of Bio-Based Marketing, vol. 3.2/2020, 39-51, ISSN 2683-0825
3. **Garabedian, H.** (2020). MARKET ANALYSIS OF HONEY PRODUCTION - BEFORE AND AFTER THE ACCESSION OF BULGARIA TO THE EU. Journal of Bio-Based Marketing, vol. 3.2/2020, 5-14, ISSN 2683-0825
4. **Garabedian, H.** (2021). IDENTIFICATION OF STRENGTHS AND WEAKNESSES, OPPORTUNITIES AND THREATS FOR THE DEVELOPMENT OF BEEKEEPING IN BULGARIA. Journal of Bio-Based Marketing, vol. 1/2021, 67-76, ISSN 2683-0825

Представените материали кореспондират с темата на дисертационното изследване. Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **ХАЙК ТАКВОР ГАРАБЕДЯН** образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност „Организация и управление на производството”

Дата: 15.03.2022г.
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО: Доц.д-р Теодора Стоева
(.....)

